

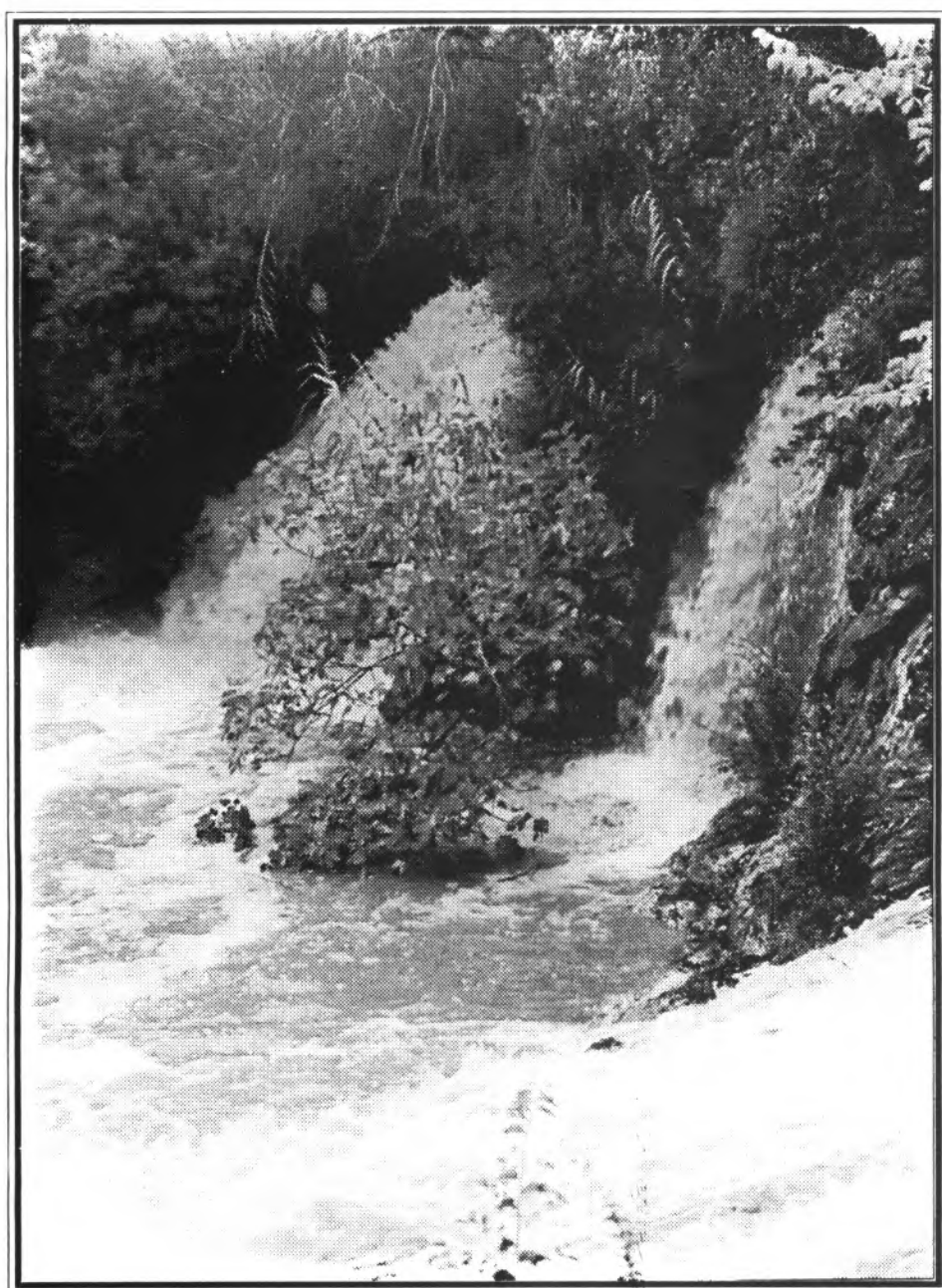
CAP

VERMELL

nº 158

Capdepera i Cala Rajada

novembre 1994

a

i

g

u

a

Cap Vermell
novembre 1994
Nº 158

.....

Obra Cultural Balear
Capdepera
Cala Rajada

Hem fet aquest número:

Joan Rai
Pep Terrassa
Jaume Fuster
Paco Galian
Sebastià Ferrer
Joan Espiritusanto
Miquel Ferragut
Llucià Sirer
Isidor Rodríguez
Andreu Genovart
Toni Melis
Miquel Llteres
Joan Pujadas

.....

Depòsit legal 1197/80
Imprimeix:
Tirrena (Manacor)

Cap Vermell no es fa responsable dels articles firmats pels seus col.laboradors.

Així mateix s'ofereixen aquestes planes a tots els que hi vulguin expressar la seva opinió.

Cap Vermell
Apartat de correus 69
Capdepera

PORTALET

La premsa local, alguns ajuntaments i grups polítics, han començat a preocupar-se pel fet que gran nombre de finques, possessions i algun llogaret, han estat adquirits per estrangers, al centre de l'Illa.

Aquest fenomen no és nou, i manco a una zona turística com la nostra, on el capital estranger sempre s'ha fet present i ha tingut un cert pes econòmic. La preocupació vindria de la generalització d'aquest tipus d'operacions amb la consegüent pèrdua de titularitat de la pròpia terra. L'opinió pública, en general, fomentada per certs diaris, sembla anar despertant i fent-se més sensible enfront del problema.

Les transaccions comercials de compra-venda en les que participa capital estranger, de forma privada a través d'immobiliàries, són cada cop més nombroses i esdevingut gairebé quotidianes, en una economia liberal i internacionalitzada com la nostra, brou de cultiu adient per a l'especulació.

Si bé hi ha països europeus amb una normativa certament restrictiva, el nostre permet, quan no fomenta, aquestes vendes: realment, alguns propietaris de terres -especialment a l'interior- l'única forma que tenen de rentabilitzar el seu patrimoni és venent-lo. I quan se'ls paga per damunt del preu de mercat, poc importa la finalitat que s'hi donarà. Possiblement, però, aquestes vendes, excel.lents des del punt de vista actual, a la llarga resultaran un regal per als compradors.

El fet és que el nostre camp es troba en un llarg període d'agonia, prèvia a la mort total i definitiva. El monocultiu turístic se n'ho duu tot i l'ha relegat a un nivell purament testimonial i de migrada subsistència per als pagesos. Amb tot, no podem oblidar que aquesta mort, de la que tots en som una mica responsables, significa també la mort de tota una societat, d'una manera de viure, d'un paisatge i encara d'una etapa de la nostra història.

El primer efecte del canvi de titularitat és el canvi d'ús tradicional. Els nous propietaris tanquen camins, alcen barreres i converteixen les finques en llocs gairebé inexpugnables. S'està fent realitat allò de "posar portes al camp". I no sempre s'acompleix amb la legalitat, fins al punt d'existir el sentiment de que hi ha una major permisivitat vers els estrangers que no amb els propis mallorquins.

El segon efecte inevitable és un augment de la pressió urbanitzadora a les zones rurals, defugint sovint la normativa establerta i convertint el que haurien d'esser casetes d'eines en autèntics xalets, no per manca de normativa, més o manco restrictiva, sinó per manca de voluntat o mitjans per fer-la complir. Exemples n'hi ha a tots els pobles i pocs, per no dir cap, són els ajuntaments que observen escrupolosament el seu propi planejament urbanístic.

La nostra ruralia semblava, fins ara, una reserva més o manco fidel als propis orígens. La pressió dels doblers, però, acabarà per prostituir-la, com ja ha fet amb la marina.

Plaça des Sitjar

T.V.

A una zona de Vila Nova, concretament als primers números del carrer del Port, no hi arriba bé la senyal de televisió. Sembla que la muntanya fa de pantalla i impedeix l'arribada de les ones des del repetidor del puig de Sa Cova Negra amb nitidesa. Alguns veïnats ens ho han comunicat per tal que, des de les nostres pàgines, ho fessim arribar als responsables. Així ho feim.

Bombes

El dia 1 d'octubre el barri de Son Poca Palla rebé un bon ensurt per l'aparició de dos artefactes, suposadament explosius, dins un contenidor. Sembla que es tractava de dues bombes de mà. Les forces d'ordre públic tancaren els carrers d'accés i prengueren mesures preventives, sol·licitant la presència dels artificiers de la Guàrdia Civil, els quals comprovaren que estaven desactivades.

Aigua

A la fi els pluviòmetres marcaren xifres significatives a la nostra comarca. Si bé algunes obres a la part alta dels torrents serviren per minvar l'efecte de les fortes pluges, aquests presentaven un aspecte espectacular en alguns indrets com el salt de la farinera del Torrent de Canyamel. Afortunadament, llevat de la caiguda d'alguna paret seca, no hi hagué cap desastre considerable.

Conveni

L'Ajuntament i el MEC han signat un conveni per fomentar les activitats extraescolars (fora de l'horari lectiu) a les escoles del municipi. Concretament, el MEC aportarà 200.000 pessetes per a cada escola i altres tantes n'aportarà l'Ajuntament. Aquest pla d'activitats serà duit a terme i controlat pels respectius consells escolars.

Club S'Auba

El trespol de les pistes de bàsquet del Club S'Auba i la paret que les envolta estan essent arreglades per l'Ajuntament. Aquesta remodelació coincideix curiosament amb l'aparició d'un club de bàsquet que podria tenir l'ús exclusiu de la pista. Aquesta condició sembla haver remogut al grup de joves que habitualment juguen a les instal·lacions. Ens sembla bé la reforma, més encara necessària i urgent des de fa varis anys, però pensem que el projecte hauria d'abastar totes les instal·lacions i no estam d'acord en l'ús exclusiu per part de ningú d'un espai públic, l'únic del què disposen els joves de Cala Rajada per a la pràctica d'esports de pista.

Referent a aquest punt el batle s'ha posat en contacte amb la revista, denegant qualsevol exclusivitat. La pista restarà disponible per tothom que vulgui fer esport, sempre que es tengui cura i s'empri adequadament.

Palmeres

Les palmeres del poble estan d'enhonorabona. Totes les que es troben en zones públiques han rebut la visita del podador.

Realment era just i necessari.

Per Ruanda

Una comissió de persones fortament sensibilitzades en l'ajuda humanitària cap a aquest país centre-africà, han coordinat una sèrie d'actes d'àmbit municipal amb notable èxit de participació i una molt bona recaptació. D'una banda, dia 2 d'octubre, Maria Antònia Gomis oferí un concert a l'església de Cala Rajada, en el qual, a més de gaudir d'una magnífica interpretació, es recaptaren unes 280.000 pessetes. A la mateixa església, el dia 8, la Coral S'Alzinar va cantar per al mateix fi, arreplegant devers 80.000 pessetes.

El dia 12 tengué lloc, amb un temps incert, l'anunciat

"mercadillo" a la Plaça de l'Orient, en el que es varen vendre productes donats voluntàriament, per un valor de 698.110 pessetes. Per la seva part, l'Ajuntament es comprometé a aportar 100.000 pessetes, mentre que entre les dues escoles s'arreglaren unes 110.000 pessetes més.

Feis comptes i veureu el que s'ha aconseguit.
Gràcies a tots.

Exposició

Amb el títol d'"Antigua Guatemala", la Fundació La Caixa ha duit a la Casa del Governador del Castell de Capdepera, una magnífica exposició de fotografies emmarcades dins el programa "Patrimoni 2001".

A través d'aquesta mostra ens poguérem apropar a una ciutat, Antigua, que es una mostra palesa dels millors aspectes del colonialisme espanyol a centre-amèrica en llur vessant arquitectònica, perfectament conservada i que forma part del patrimoni de la Humanitat.

L'esmentada mostra fou visitada entre els dies 9 i 23 d'octubre per un nombrós públic i alumnes de les escoles. No volem deixar d'animar-vos a gaudir d'aquests tipus d'exposicions que ens visiten esporàdicament, ja que constitueixen ocasions úniques d'apropar-nos a al tres cultures i pobles.

Trobada

El 9 d'octubre tengué lloc al parc de S'Alzinar la primera trobada d'escoles de ball de bot, que arreplegà un

bon nombre d'escoles de Mallorca. La diada, de caire festiu, comptà amb l'organització de les dues agrupacions locals, "Aires Gabellins" i "Castell de Capdepera".

Durant el matí, els nins tengueren distints jocs i cucanyes al mateix parc; més tard dinaren tots plegats i el capvespre realitzaren distints balls de presentació, acabant l'event amb un ball obert. La inestabilitat del temps, amb amenaça de pluja, no deslluí l'encontre i l'assistència de públic fou molt nombrosa.

Expenedors

L'Ajuntament de Capdepera decidí retirar dels llocs públics les màquines automàtiques de tabac i begudes alcohòliques que posseeixen alguns locals a les seves terrasses o en el mateix carrer. La mesura s'ha pres perquè no es controla l'accés dels menors de setze anys a tals productes.

Cursa contra la droga

El propassat dia 22 es dugué a terme la primera cursa de la torxa contra la droga, en el marc de la Setmana Europea contra la Droga. A Capdepera comptà amb nou relevistes, representants del món de la cultura i de l'esport local, els quals recorregueren bona part dels carrers de Capdepera i Cala Rajada, així com l'autovia que enllaça els dos nuclis. Durant tot el trajecte, els corredors comptaren amb el suport de nombrosos ciclistes.

Faroles

L'enllumenat públic, a certs indrets, presenta un estat lamentable. Concretament la coneguda avinguda Amèrica, entre Cala Rajada i Son Moll, un dels trajectes més concorreguts de les nostres zones turístiques, presentava a finals d'octubre tretze punts de llum a les fosques, convertint un agradable passeig en un tèntric recorregut per als nombrosos turistes i indígenes que el transiten. Tot plegat, una mala imatge del nostre municipi.

Campanya antigripal

La vacunació contra el grip s'ha generalitzat a tota la

nostra comunitat. S'ha duit a terme, especialment, entre els majors de 65 anys i adults i nins inclosos dins els grups de risc. A més, és aconsellable per a persones que poden estendre molt l'epidèmica (mestres, dependents...)

Als ambulatoris s'ha subministrat gratuïtament, amb uns efectes positius prevists d'un 85% dels casos tractats.

Sucvàlids

L'empresa Sucvàlid, S.A., centre d'ocupació per a minusvàlids, fa un parell de mesos que ha muntat una paradeta al mercat de Cala Rajada, en la que s'ofereixen suc i granitzats de taronges i llimones mallorquines. Aquesta iniciativa suposa la creació d'un lloc de feina per a aquest col·lectiu local.

Depuradora

El 7 de setembre s'aprovà pel plenari municipal la demanda a l'Ibisan d'un estudi per a l'ampliació de les depuradores de Capdepera i Canyamel, una vegada fets els estudis tècnics previs i observar-se que manifesten un infradimensionament de les EDARS (grup de funcionament) del municipi.

Centre de Salut

El 30 d'octubre, amb presència de les màximes autoritats locals de Capdepera i Artà, el Conseller de Sanitat i el cap de l'Insalud de Balears, s'inaugurà el nou centre de salut "Nuredduna", que cobrirà els municipis esmentats. La remodelació del local que fins ara albergava el PAC, ha ampliat i millorat les instal·lacions, augmentant la dotació de personal sanitari i mitjans materials. Entre les millores més immediates s'hi troba la implantació del servei de pediatria, que tindrà consulta també en els ambulatoris de Capdepera i Cala Rajada.

Aquesta nova organització volem pensar que suposarà una millora per a la sanitat de la comarca, però no podem deixar de manifestar:

- La mala situació de l'edifici (el centre es troba enmig de laberíntics carrers d'Artà, a un lloc poc accessible).
- Els ambulatoris de Capdepera i Cala Rajada comptaran amb menys personal auxiliar, cosa que revertirà en evidents incomoditats per als pacients.
- S'implantarà el sistema de cita prèvia, amb tots els pros i contres d'aquest sistema.

Pla d'obres i serveis

El pla d'obres i serveis per a l'any 1995, remès per l'Ajuntament al CIM, per orde de prioritats, inclou:

- La tercera fase de la modificació i asfaltat de la carretera de Sa Mesquida.
- Dotació de serveis a Son Moll, Son Bessó i Sa Mesquida.
- Dotació de serveis a Son Poca Palla.
- Rehabilitació del Teatre Municipal.

Festes 95

L'Ajuntament ha decidit, per a l'any vinent, seguir mantinguent com a festes locals Sant Antoni (17 de gener) i Sant Bartomeu (24 d'agost). L'Esperança, el Carne i Sant Roc continuaran com a festes apòcrifes.

Moll

Ens han arribat moltes queixes, fàcilment constatables per altra part, de com està de bruta la zona portuària, tant dins la mar com en terra. Essent un espai molt visitat, s'hauria de cuidar més el seu aspecte, per part dels responsables del Servei de Ports i Litoral, i en tot cas l'Ajuntament hi hauria de donar un cop de granera més sovint.

Obres Públiques.

Mentre segueix la campanya contra l'esbucament de la Residència, sembla que aquest comença a concretar-se i ja es parla del mes de gener com a inici de les obres d'enderrocament i del mes de març per a la construcció de la nova plaça que en quedarà, amb un pressupost d'uns 90 milions de pessetes. També es rumoreja que en el solar de la bugaderia de la Residència, s'hi construirà un segon centre de dia per a la tercera edat, quan encara sonen els remors de la inauguració del local actual.

D'altra banda, s'ha iniciat la construcció del pont peatonal del torrent de Canyamel, a la platja del mateix nom, amb un pressupost de 29 milions, a càrrec del MOPTMA. Aquesta obra és la primera de les tres previstes per aquest ministeri en el nostre municipi. Les altres dues són el passeig marítim entre el moll i Cala Gat, i el passeig de Cala Lliteres a Cala Agulla.

Solució de l'endevinalla: la ceba.

Racó dels majors

11è Aniversari

El dia 12 d'octubre, festa de la Verge del Pilar i Dia de la Hispanitat, es celebrà, amb una concurrència extraordinària, l'onzè aniversari de l'Associació Sol Naixent, a la Font de Sa Cala.

Després del dinar, ja tradicional, i a l'hora del cafè, a la discoteca parlà el president Miquel Ferrer, qui, al crit entusiasta d'"estam de festa", enfilà un discurs sobri rememorant aquell any fundacional de 1985, ja llunyà. Recordà, també, els membres integrants de totes les juntes directives ja passades i animà tothom per aconseguir, units, els drets de la gent major, però complint abans amb els deures. Demanar i exigir, amb raons de pès. I molts d'anys!

Com a colofó es va retre homenatge al senyor Antoni Moll Sureda, per les seves excel·lents atencions gastronòmiques que ve prodigant als vells cala-rajaders.

Fervorosa enhorabona a tots!

J. Pujadas

Notícies de l'Associació

De conformitat amb el que estableixen els estatuts, a la reunió de la Junta Directiva, celebrada el dia 3 d'octubre i segons proposta del comitè executiu, s'aproven les següents comissions: *Relacions Públiques, Jardineria i Local Social, Cultura, Excursions per les Illes, Excursions de l'INSERSO i Festes al Local Social*

Per tant, es convida a tots els afiliats perquè col.laborin fent part activa dins alguna d'aquestes comissions, ja que no hi ha dubte que poden aportar bones idees pel bé de l'Associació. Per això, i segons que indica l'Article 15: "Els associats que tinguin interès en participar de les activitats d'alguna comissió, s'inscriuran lliurement a les mateixes, prèvia sol·licitud al president de l'Associació, qui tindrà cura de que cada comissió estigui presidida per un membre de la Junta Directiva, amb facultat per a incorporar persones col.laboradores".

Per tant, ànim companys, i apuntau-vos. Vos esperam. No ens defraudeu.

José Tesouro Vallejo
Relacions Públiques

Personatges

Andreu Nadal Moll. "Patró Andreu"

Va néixer a Cala Rajada el dia 3 de gener de 1904. Compta, idò, amb 90 anys i el seu estat civil és de viudo.

Estudià les primeres lletres i solfeig, essent la música una de les seves aficions, arribant a tocar el "requinto".

Home sempre lligat a la mar, fou patró de pesca i armador de distintes embarcacions, la darrera d'elles la "Paca". Abans ho havia estat del "Luisito", "Joven Emilia", etc.

Entre les anècdotes de la seva vida compta la pesca d'un vellmarí, que s'exposà a una fira de Ciutadella. Aquesta espècie es troba ara en vies de desaparició.

Participà, a l'edat de 83 anys, a la marxa "Des Güell a Lluc a peu" de l'any 1987, essent el marxaire de major edat que hi ha pres part mai.

És el degà de col·lectiu d'homes de l'Associació.

Ara és un vell llop de mar, passejador incansable, recolzant-se en el seu vell gaiato, sempre a l'aguait de la mar i del moll, del "seu moll".

Va merèixer algunes gloses del seu amic i bon glosador Pere Sancho:

*"A su edad y siempre andando
hasta Lluc a pie se fue
y en verdad yo no sé
como pudo, caminando".
"Tots podem estudiar
amb el seu comportament,
ha estat s'homo més valent
sobre tot a dins la mar".*

Joan Pujadas

Cartes

Projectes, projectes...

Em deia, joiosament, un veí, que a Capdepera hi ha un canterano ple de projectes. Inclús aprovats per distints plenaris de l'Ajuntament.

Més o manco, dic, igual que a d'altres poble. Per allò de que "del dit al fet hi ha un bon biaix", o que "las cosas de palacio van despacio".

Aquí juguen pressuposts, interessos, prioritats... i tot no es pot realitzar al mateix temps.

El ciutadà mai vol ni pot comprendre el perquè les tasques més fàcils d'executar -i que són sempre les més necessàries i apreciades en el dia a dia- no es realitzen i són deixades de banda per un temps massa llarg.

Mirin, jutgin i ho entendran.

Un contribuent.

Avinguda Gabriel Alomar

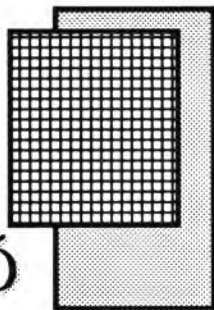
Aquest carrer, avinguda, carretera fins a la Font de Sa Cala, es troba sense voravies a ambdós costats, fins arribar a Sa Pedruscada. Per què serà?

Sembla lògic que quan es va reordenar la zona pròxima de l'avinguda Mediterrani, s'hagués pogut continuar fins a Sa Pedruscada. Idò no, així quedà la cosa. Què passa? S'han negat els veïnats a pagar impostos especials, si és que l'Ajuntament els va proposar?

El que resulta és que els passejants d'aquella zona ho passen malament. No caldria fer un esforç, de tot punt necessari?

Un passejant.

L'ESTAT AUTONÒMIC EN LA CONSTITUCIÓ

La Constitució Espanyola de 1878, a l'article 2, proclama la unitat de la nació espanyola i reconeix i garanteix el dret a l'autonomia de les regions que integren l'Estat espanyol i la solidaritat entre totes elles.

Amb la Constitució de 1978, hem passat d'un estat centralitzat a un estat descentralitzat, a un estat compost de comunitats autònomes.

Amb això, les regions assoleixen unes quotes de poder polític i potestat per a promulgar lleis.

Les línies mestres d'aquest plantejament es troben a l'article 2 (unitat, autonomia, solidaritat) i en el títol VIII (Arts. 137 a 158, organització territorial de l'Estat) de la Constitució.

Les conseqüències de tot això són:

1) El principi d'autonomia: la Constitució parla del dret a l'autonomia de les nacionalitats i regions. L'Art. 137 assenyalava: "L'Estat s'organitza territorialment en municipis, en províncies i en les comunitats autònomes que es constitueixin. Totes aquestes entitats gaudeixen d'autonomia per a la gestió dels seus respectius interessos".

Aquest principi és tractat en la Constitució de distintes formes. Autonomia significa autogovern. I autogovern significa que no hi ha imposició de fora. Però, com ho tracta la Constitució?

2) Hi ha dos graus d'autonomia:

a.- Autonomia de les comunitats autònomes, de contingut polític i que implica la potestat d'atribucions legislatives. Les CC.AA. tenen un parlament que dicta lleis amb el mateix valor que les dictades pel parlament central. En aquest sentit tenen una autonomia de màxim nivell.

b.- Autonomia dels Consells, de les províncies.

Gaudeixen d'autonomia (Art. 137) però no poden dictar lleis. Només tenen una autonomia administrativa. Són potestats administratives l'execució de les lleis, però també tenen un clar contingut polític com es fa des dels ajuntaments, Consells i províncies.

En una primera i elemental distinció, es veu que hi ha autonomies de distints graus.

El Tribunal Constitucional, en sentència 4/1981 de 2 de febrer, sobre "autonomia", tracta a fons el concepte d'autonomia: en el fonament III, d'aquesta sentència, s'assenyala que autonomia no és sobirania, sinó que suposa un poder clarament limitat i, donat que cada organisme territorial (ens locals, comunitats autònomes) és una part del tot, en cap cas el principi d'autonomia no s'ha d'oposar a la unitat, sinó que és dins aquesta que assoleix el sentit vertader.

En base a l'estudi efectuat cal assenyalar que: el principi d'autonomia consisteix no en un poder ilimitat sinó que és un poder limitat i per tant no es sobirà.

El Tribunal Constitucional ha dit que l'autonomia és una situació de poder garantit constitucionalment. Si s'afirma que les entitats tenen autonomia i que és garantit constitucionalment, què significa autonomia?

El Tribunal Constitucional, en sentència 32/1981 de 28 de juliol, en referència a un recurs d'inconstitucionalitat d'una llei catalana sobre transferència de competències, des de les diputacions cap a la Generalitat, en la qual es vulnera l'autonomia de províncies i municipis per a la gestió dels seus propis interessos, declara aquesta llei inconstitucional, per vulneració del principi d'autonomia. La sentència assenyalava: "Les instituciones garantides per la Constitució són elements arquitecturals indispensables de l'ordre constitucional". I per tant, el legislador ordinari les ha de respectar. Aquest respecte deu significar que no les ha de privar de les seves competències bàsiques i essencials. El legislador ordinari pot regular les institucions però no la configuració concreta, reducte o nucli essencial de la institució que la Constitució garanteix. Aquest reducte indispensable no pot ésser tocat pel legislador.

Aquesta és l'autonomia que recull la Constitució Espanyola.

JOAN LLULL

LA SALA

Resum de l'Acta del Ple Extraordinari de dia 3 d'octubre de 1994.

Modificació puntual NN.SS. de la zona "Es Figueras"

Aquesta modificació consisteix en afegir a la zona d'equipaments esportius i aparcaments, uns 14.000 m², i ampliar els usos també a docent, quedant una parcel·la resultant, classificada com a urbana, amb els possibles usos docent, esportiu i d'aparcament. La finalitat d'aquesta modificació és comptar amb el terreny suficient per a l'edificació d'un centre d'Eudació Secundària.

Per unanimitat dels assistents, s'acordà aprovar tal

modificació, així com desestimar l'única alegació presentada en els terminis d'exposició pública, per part de GESA, referida a la manca de serveis del solar en qüestió. L'expedient serà remès a la Comissió Provincial d'Urbanisme del C.I.M. per a la seva aprovació definitiva.

Modificació puntual NN.SS. del carrer Roses.

S'aprovà per unanimitat la modificació puntual de les NN.SS. de Planejament, que afecten a un parcel·la municipal situada en el carrer Roses, també aprovada inicialment el dia 7 de juliol i contra la qual no s'ha presentant cap alegació. S'acordà la seva remissió al C.I.M. per a l'aprovació definitiva.

BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL

A la biblioteca ens han arribat una sèrie de llibres que poden esser d'interès pels afeccionats al maneig d'ordinadors, aquests nous volums són guies que fan referència als programes "Windows" i "WordPerfect" i al sistema operatiu "MS-DOS", i s'afegeixen al llibre sobre informàtica que ja hi havia a la biblioteca, els quals estan a disposició de tots els lectors.

- PEÑA, J./VIDAL, M.C.
MS-DOS para torpes
- GANUZA, J.L./MARTÍNEZ, J.
MS-DOS 5
- WOLVERTON, V.
Comandos del MS-DOS
- MOURELLE, J.M./MOURELLE, M.A.
Windows 3.1.
- MOURELLE, J.M.
Windows 3.1., para torpes
- BELINCHÓN, V.
WordPerfect 5.1.
- ACERSON, K.L.
Guia de WordPerfect para Windows

Tots són de l'editorial ANAYA multimedia.
Seguint amb l'ampliació del fons de la biblioteca, actualment a més a més dels llibres, hi ha cintes de video i discs compactes; que s'ofereixen en préstec als interessats.

BIBLIOTEQUES
DE
MALLORCA

Prensa Forana, conveni

El passat dia 27 de setembre es va signar el Conveni entre l'Associació de Premsa Forana i el Centre Coordinador de Biblioteques del Consell Insular de Mallorca per a l'any 1994, mitjançant el qual s'estableix la col·laboració mútua entre ambdós organismes. Per una part el CIM ajudarà les publicacions i per l'altra les biblioteques tendran totes les revistes de l'Associació.

La fotografia ens mostra la cerimònia de signatura amb el president del Consell Insular, don Joan Verger, el de Premsa Forana, don Carles Costa i el conseller de cultura, Antoni Sansó.

Comunicació presentada al

III CONGRÉS "EN
DEFENSA DEL PATRIMONI
CULTURAL" que organitzà la
Societat Arqueològica Lul·liana al
Centre Cultural de la Misericòrdia de
Palma, els dies 19, 20 i 21 d'octubre
amb el tema d'estudi:

EL PATRIMONI TUDAT.

Estat de conservació del poblat talaiòtic, antigues cases i el tram del camí "reial" de Son Sastres (Capdepera).

La comunicació que presentam és l'estudi del poblat talaiòtic, les cases de la possessió i el camí anomenat "reial" que es troba en la finca de SON SASTRES, del terme municipal de Capdepera. Són tres elements de diferents èpoques: talaiòtic, medieval i modern; que formen un conjunt especialment relevant dins el municipi de Capdepera.

Aquest conjunt es localitza en la zona interior del municipi de Capdepera, just baix del puig de Cutrí, prop de la línia de separació amb el municipi d'Artà.

1. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Són tres elements de diferents èpoques: talaiòtic, medieval i modern, que formen un conjunt especialment relevant dins el municipi de Capdepera.

Fins l'any 1985 l'estat de conservació del jaciment i de la finca en general era el mateix en que es trobaven totes les restes arqueològiques del municipi: abandonament.

La vegetació cobria gran part del poblat talaiòtic

Les cases sols eren ocupades per menesters agrícoles

El "camí reial" era invadit per la vegetació progressivament i bona part de les parets estaven esbucades.

L'any 1985, en les obres de construcció d'un camp de golf a la finca de Son Sastres. Això provoca un canvi radical a la zona: La finca de secà passa a ser una superfície verda amb aigua. Es construeix la seu social del golf, es fan camins, s'aixequen elements decoratius... i finalment es produeix una intervenció al conjunt que ens ocupa i que suposa una pèrdua irreparable del patrimoni arqueològic.

Per tal de realitzar marges de paret al llarg del camp de golf i per aixecar elements suposadament "decoratius", s'endarroca part de la murada que envoltava l'antic poblat talaiòtic. Es més, les màquines i camions que realitzaren tal endarrocament en les seves aproximacions a la murada trepitjen i esmicolen part del talaiot ocasionant la seva destrucció.

Les cases també es veuen afectades pel moviment general de la zona: l'últim any (1993) es detecten intervencions constructives, probablement encaminades a utilitzar les cases com a dependències annexes al camp de golf.

Pel que fa a l'anomenat "camí reial", anava fins molt prop de l'actual carretera Capdepera/Artà. Les restes del camí que pasava per davant les cases i el talaiot estaven en bastant bon estat. Amb la construcció del camp de golf ha desaparegut un tram considerable de camí. Es constata que tot el que havia dins el seu recinte i la zona més aprop del golf són les més destrossades.

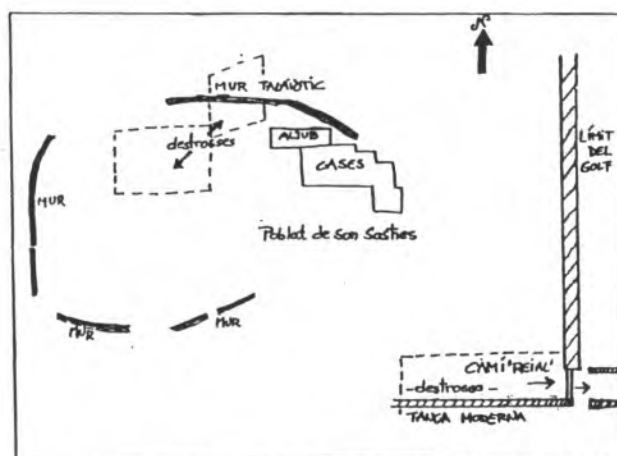
2. EL POBLAT TALAIÒTIC DE SON SASTRES.

El poblat talaiòtic de Son Sastres és el resultat de la intervenció efectuada a la zona en el talaiòtic II. Sembla que durant aquest període la població que habitava els dos talaiots existents s'agrupà per tal de construir un hàbitat més sòlid i segur.

El poblat s'aixecava al voltant d'un talaiot central que organitzava la resta de construccions, posteriorment es construí una murada de recorregut irregular que tancava tot el conjunt. La murada presentava un parament de lloses col·locades de dues formes diferents:

- la murada nord, d'una extensió de 70 metres, lloses grosses situades verticalment sobre una base d'aparell talaiòtic clàssic.

- La murada oest i sud són pedres grosses, col·locades en files horitzontals i paral·leles.

POBLAT TALAIÒTIC, CASES I TRAM DEL CAMÍ "REIAL" DE SON SASTRES

A cada tram es pot identificar una entrada a l'interior del poblat.

A alguns indrets es poden observar restes de construccions adosades a la murada (Terrassa, J.; 1991: 61,62).

Aquesta era la descripció de l'estat del poblat abans de les obres realitzades.

En l'actualitat s'observa que la murada talaiòtica, situada al nord del poblat, ha sofert una destrosa arrel de la construcció del camp de golf. Es de suposar que el motiu de tal agressió és el fet de comptar amb un pedrany més interessant, lloses grosses i sovint regulars.

Els fets són els següents:

Dia 19 de setembre de 1991 l'Ajuntament de Capdepera decreta l'atur d'obres de la construcció del camp de golf ROCAVIVA i de les edificacions annexes al mateix, ubicades a la finca de Son Sastres, propietat de la societat Camp de Golf S.A.

El motiu d'aquest atur d'obres és que aquestes s'executaven sense ajus-tar-se a la llicència municipal, a més d'estar afectant de forma irreparable al seu jaciment arqueològic (murades i recinte del poblat) catalogat a la carta arqueològica de la Direcció General de Cultura (Servei de Patrimoni) del Govern Balear amb el nº 13/028. Així mateix l'Ajuntament de Capdepera informa de la destrosa a l'esmentat Servei de Patrimoni del Govern Balear (Expedient administratiu nº 72/91. Arxiu Municipal de Capdepera (A.M.C.): s.f.)

Els inspectors del Servei de Patrimoni realitzaren una visita al lloc i d'acord amb el seu inform es posa de manifest que:

- part de la **murada** nord i les construccions annexes havien estat enrunades mitjançant excavadores.

- els **blocs monolítics** que constitueixen els pany de la murada han estat emprats a diferents llocs del complex

esportiu com a element decoratiu.

- el pedreny de volum mitjà ha estat emprat com a materia de construcció de les edificacions i els marges i tancaments moderns.

- l'enllosat que dona entrada al golf sembla que també ha estat realitzat amb el pedrany que un temps formava part del conjunt prehistòric enrunat (Exp. admin. nº 72/91, A.M.C.: s.f.)

A partir d'aquest inform, i després de comunicar a les parts interessades de les diligències prèvies, la Conselleria de Cultura del Govern Balear decideix l'apertura d'un expedient sancionador.

El poblat talaiòtic de Son Sastres es declarà monument Històric-Artístic pel Decret 2563/1968, de 10 de setembre amb el nº d'inventari 02P0331, i esdevingut **bé d'interés cultural (BIC)** per la disposició addicional de la Llei 16/1985, de 25 de Juny del Patrimoni històric espanyol. Així doncs, segons la Conselleria, les obres efectuades a la finca poden ser constitutives d'infracció administrativa per l'aplicació de l'article 76.1. de l'esmentada llei.

També s'incompleixen els següents apartats:

- a) l'incumpliment del deure de conservar, consolidar i millorar un bé d'interés cultural de conformitat a l'article 39.
- b) l'atorgament de la llicència per a la realització d'obres que no compleixin el que disposa a l'article 23.

El 23 de setembre de 1991 l'Ajuntament de Capdepera rep de la Conselleria de Cultura una providència de la incoació d'un expedient sancionador contra els responsables de les destrosses (Exp. admin. nº 72/91, A.M.C.: s.f.)

De llavors ençà l'expedient promogut per l'Ajuntament de Capdepera s'ha resolt (data 11-6-93) amb l'aplicació d'una multa de 283.050.- Pts en concepte d'infracció urbanística per la realització de moviment de terres sense llicència municipal. Per altra banda l'expedient obert per part de la Conselleria de Cultura del Govern Balear, romà obert i inconclòs.

L'estat del recinte talaiòtic sofreix un deteriorament progressiu del seu estat de conservació ja que la destrucció efectuada rompé un tram d'uns 25 metres de murada. Aquest fet està provocant la caiguda de les pedres del voltant: el pas de les excavadores i camions va esmicolar les restes de construccions interiors. També es destruí la vegetació que els cobria i que d'alguna manera aguantava els murs creant un talud, que amb el pas dels temps i les pluges està provocant un desplaçament del pedreny cap a la zona de les cases.

Aquesta acció remogué la terra de forma que traslladà a la superfície restes de ceràmica (algunes policromades) ja que el jaciment no havia estat escavat.

3. CASES DE SON SASTRES

Les cases de la posessió de Son Sastres estan situades, en part, dins de l'antic recinte talaiòtic de Son Sastres, cap a

la zona més N-E.

Estan formades per un gran aljub de planta rectangular i coberta de volta de canó, adosat a la part posterior de les cases i per una construcció de planta en forma de L que agrupa des dependències del bestiar, vivendes i magatzems agrícoles, els paraments són de pedres de lloc recobertes amb un enlluït roig. La coberta és una teulada a dues aigües.

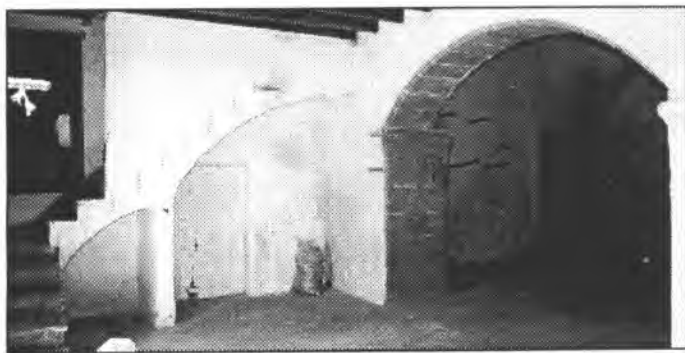
Es suposa que l'origen d'aquestes cases és medieval. L'any 1611 varen sofrir una important reforma que configurà la seva forma actual. A la façana hi ha constància de la presència de diferents èpoques: finestres abocinades, portal amb un arc de mig punt amb escut heràldic i dues finestres amb restes de decoració -en important estat de deterior-. Una d'aquestes finestres presenta un escut amb una orla, dedins la data, 1611.

G. de Berard (1983: 134), l'any 1789, qualificà aquesta posseïció com una de les més grans del terme municipal d'Artà (del qual depengué Capdepera fins l'any 1858)

L'estat actual de conservació de les cases és molt lamentable:

Pel que fa a l'exterior la coberta de teula està esfonçada a diferents indrets i els paraments presenten obertures que de no consolidar-se provocaran un enderrocament.

Al l'interior es poden veure restes del que devien ser unes hermoses cases, voltes d'aresta, arcs d'ansa de paner....però l'estat de conservació encara és pitjor. Gran part del pis ha passat per ull. Les bigues de fusta que el

sostenien estan rompudes. Algunes dependències s'han rehabilitat utilitzant bigues de formigó, sense seguir ni guardar cap estil ni mirament. L'abandonament és general.

El que un temps devia ser pati d'entrada per tal de facilitar l'accés, ara es troba envaït per vegetació i restes de construcció del camp de golf.

Al l'inform emès pels inspectors de la Conselleria de Cultura del Govern Balear (Exp. admin. nº 72/91. A.M.C.:s.f.) resenya que les antigues cases amb escuts heràldics, també declarats BIC, estan en un estat deplorable.

4. EL CAMÍ "REIAL"

El que els habitants de Capdepera, i alguns historiadors (Terrassa,J; 1991), anomenen des d'antic com a "camí reial"; ha quedat demostrat, arrel de l'inform de la Doctora Catalina Cantarelles Camps (Exp. admin. nº 86/93. A.C.M.: s.f.) que és tracta sols d'un **camí de ferradura** d'origen medieval (veure fotografies nº 13 i 14).

Aquest camí va des dels límits de l'actual camp de golf fins al camí de Son Mengol.

L'Ajuntament de Capdepera després dels fets succeïts al poblat talaiòtic de Son Sastres, aprovà sol·licitar un inform de la UIB, relatiu al camí de Son Sastres, per tal de promoure un expedient de protecció i incloure-ho, si esqueia, en l'inventari general o a partir d'una declaració de BIC.

L'esmentat estudi de la Dra. Cantarelles clarifica que, els fins ara conegut com a camí reial, és en realitat un camí de ferradura.

A l'Edat mitjana existien tres tipus de camins:

- Reial**: 4,96 metres de llit. Permetia el pas de dues càrregues o somades. El seu ús era públic i eren de jurisdicció regia.
- Públic**: Era de mides semblats al reial i el seu manteniment depenia del poble.
- Secundari**: Les mides quedaven reduïdes a la meitat de les consigandes al camí reial, permetien el pas de una somada o 10,5 palms de canó.

Aquesta esquema, que responia a la tipologia viària medieval, es va perllongar, amb algunes variacions fins el segle XIX. En el decurs dels segles les mides foren adaptades a les modificacions dels mitjans de transport, l'ús del carro a partir del s. XV. Els camins variaren, es referen i s'aixamplaren. En conseqüència sorgiren la nomenclatura de **camí de carreter**, apte pel pas de carruatges, i **camí de ferradura**, que manté el destí del trànsit a peu, ja que no compleix l'amplària normativa.

El camí de Son Sastres surt d'una desviació a la dreta del camí de carreter que unia Capdepera i Artà i que, passant per una sèrie de cases i posessions, pujava cap al Nord. El recorregut exacte, tal com indica la Dra. Cantarelles a l'esmentat inform és el següent:

Partint de Son Sastres, anava cap a Ses set cases, Son Guiscafré i Cutrí, pujant per prop de Son Barbassa cap a les cases de Sa Mesquida, per damunt de les quals es

juntava amb el camí paral·lel (el de Sa Tafona i Son Jaumell) fins a la Talaia de Son Jaumell (Exp. admin. nº 86/93.A.M.C.:s.f.).

De tot aquest camí, sols es conserva el tram que va des de el límit del camp de golf fins al camí de Son Mengol. El seu estat de conservació és bó en la paret que no limita amb el camp de golf; en canvi el marge que està més aprop del camp està enderrocat. Tot el tram de camí que anava per la finca de Son Sastres fins a juntar-se amb el camí que venia d'Artà ha desaparegut. Fins en moment de construir el golf hvia diferents restes d'aquest camí. No era un tot continu, sino a trossos. Tot això s'ha fet malbé. A l'actualitat no queda res del camí dins el golf. Sols es troba en el límit just del camp de golf.

També fer menció que la vegetació ha invadit la major part del camí.

L'expedient promogut per l'Ajuntament de Capdepera per tal de donar una protecció al camí de Son Sastres està inconclós. La documentació encara no s'ha presentat a la Conselleria de Cultura.

5. CONCLUSIONS

Una vegada analitzats els tres elements que configuren el conjunt de Son Sastres es poden establir les següents conclusions:

A) Hi ha tres elements diferents que configuren una àrea de singular interès; ja que és de les poques zones de Capdepera on es conserven restes de períodes diferents que encara són recuperables.

B) Un element turístic de serveis/oci-esportiu s'ha introduït en una zona de conreu que estava molt deteriorada però no destrossada. El camp de golf ha provocat una destrucció del jaciment i una acceleració del procés de

desaparició del camí de Son Sastres. Les cases es troben en un moment especialment delicat ja que es probable que, tard o prest, es reutilitzin pel camp de golf.

C) Tal com assenyala el Dep. de ciències històriques i teoria de les Arts, al'inform el laborat per la Dra. Cantarelles és aconsellable conseguir una política de protecció integral de la zona.

D) Les actuacions de les institucions responsables resten, hores d'ara, inconcloes ja que després d'aquest greu atemptat contra el patrimoni, no s'ha realitzat cap acció perquè aquests fets no tornin a succeir.

La sanció aplicada per l'Ajuntament de Capdepera és ridícula.

La Conselleria de Cultura del Govern Balear encara no ha resolt l'expedient que va iniciar.

L'expedient iniciat per l'Ajuntament de protecció del camí de Son Sastres malgrat els tres anys que ja han passat des de l'inform de Son Sastres i un any del camí real és també inconclós.

Aquesta laxitud dels organismes competents provoca, tal com ja s'ha exposat a la present comunicació, un deteriorament progressiu del patrimoni pel pas del temps damunt les destrosses.

E) La sensació que el nostre patrimoni està sotmés a l'atzar. Els fets esdevinguts a aquesta zona demostren que no és suficient declarar quelcom com a protegit a l'ampar d'una llei si aquesta protecció no es fa efectiva establint unes mesures al respecte.

La necessitat d'assenyalar i acotar de manera física els jaciments i els altres elements BIC seria el mínim a realitzar, doncs podria suposar excés el fer complir als propietaris l'article 39 de la llei 18/85 on es contempla el deure que tenen de conservar, consolidar i millorar un bé d'interés cultural.

6. FONTS DOCUMENTALS

Arxiu Municipal de Capdepera (A.M.C.): 72/91: *Decreto paro de obras, campo de Golf de Son Sastres, yacimiento arqueológico*. Sig. 4376

A.M.C.: 103/91: *Sancionador campo de Golf Son Sastres*. Sig. 4382

A.M.C.: 86/93: *Protección del camí real*. Sig. 4410

7. BIBLIOGRAFIA

BERARD, G. de (1983): *Viaje a las villas de Mallorca*. Palma. Ajuntament de Palma

MASCARÓ PASARIUS, A. (197): *Corpus de toponímia*. Palma.

TERRASSA, J. (1991): *EL patrimoni arqueològic del municipi de Capdepera*. Capdepera. Ajuntament de Capdepera.

Autors:

Pere Cortada Obrador.
Maria Massanet Gili.

Mapa de Mascaró Passarius, 1958. Encara es pot observar el traçat del camí Reial.

anomenada El Sitjar,...amb camp restant, amb el camí sender pel qual es va del camí reial vers la possessió de Jaume Melis(Son Jaumell) pàg 97.

2) Sobre el traçat del camí.

Segons Catalina Cantarellas, «la ruta concreta del camí de Son sastres, tot seguint les dades del cardenal Despuig, era la següent: partint de Son Sastres anava cap a Ses Set Cases, Son Guiscafè i Cutrí, pujant per prop de Son Barquer(o Son Barbassa) cap a les cases de sa Mesquida, per damunt de les quals s'ajuntava amb el camí paral.lel (el de sa Tafona i Son Jaumell) fins a la talaia de Son Jaumell».

Com no s'ha localitzat documentalment, la doctora Cantarellas identifica el camí de Son Sastres com a camí de ferradura...Paral.lelament a ell, pujava un altre camí, també de ferradura que passava, entre d'altres, per les cases de son Jaumell, ajuntant-se per damunt de les cases de Sa Mesquida amb el de Son Sastres».

El mapa del Cardenal Despuig demostra que l'autor no va venir a Capdepera i que la informació recollida per confeccionar-ho fou facilitada per un il.lustrat d'Artà. Els camins ressenyats no són els principals, com exposava Cantarellas, sinó els que feien servir els artanencs per anar ala mar a Sa Duaia i a Capdepera. Llavors els principals camins del municipi eren: el reial, el d'Artà passant per Es Claper, Son Bassó, S'Heretat, Son Favar, Son Vador, Son Amoyana, Son Febrer, el camí de Cala Rajada, Torre Cega i Torre de Capdepera (vora el far).

«A l'actualitat, segons Cantarellas, les restes conservades del traçat de l'antic camí es limiten al tram de Son Sastres, d'una longitud aproxmada de 170 m, té un llit de 2'40 m d'amplària, i és de terra pitjada. Està delimitat per sengles parets de pedra seca, de 0'40 m d'amplària. Pràcticament tot el tram és vorejat per una filera d'alzines així com per diferents arbusts. Aquest tram va des del límit actual del camp de golf fins a l'enllaç amb l'anomenat camí de Son Mengol».

Primer. El camí de Son Mengol acaba just davant les barreres que tanquen el camp de golf, i el tram descrit per Cantarellas enllaça aquest indret amb el camí de sa Costa.

Segon. A l'actualitat no tan sols es conserva aquest tram sinó quasi tot el camí ja que fou utilitzat fins als anys cinquanta quan els carros foren desplaçats pels cotxes i les motos. La guàrdia civil i pescadors d'Artà utilitzaven aquest camí per anar a Cala Torta, ja que era molt més còmode que fer-ho per dins les possessions d'es Racó i sa Duaia. En el mapa de Josep Mascaró Passarius, any 1958, hi consta aquest camí.

3) Per acabar.

Recentment aquest informe de Catalina Cantarellas ha estat utilitzat per dos funcionaris municipals per enviar una comunicació a unes jornades organitzades per la Societat Arqueològica Lul.liana sobre «La pèrdua del patrimoni arqueològic».

Aquesta resposta a dita comunicació no s'hagués donat de no produir-se cinc circumstàncies:

1. Que la comunicació es basàs en un informe impresentable.
2. Que un servidor hagi estat c idat a dita comunicació: «El que els habitants de Capdepera, i alguns historiadors (Terrassa,J; 1991) anomenades d'antic com a «camí reial»; ha quedat demostrat...que es tracta sols d'un camí de ferradura d'origen medieval».
3. Denunciar que aquesta comunicació és igual d'impresentable.
4. Que els autors hagin donat el document a Cap Vermell per la seva publicació.
5. Que acusin a l'Ajuntament de deixadesa en aquest assumpte. Si no s'ha presentat la documentació a la Conselleria de Cultura és per tot el que s'ha esmentat abans.

Josep Terrassa

AGENDA DE LA VILA Octubre

Nats:

- Dia 1, Vicenç Marí Ballester d'en Vicente i na Rosa
Dia 2 Marc Zuñiga Suñer, d'en José i na Francisca.
Dia 4, Manuel Serrano Pérez d'en Manuel i na Manuela.
Dia 5, Alexander Gallardo Quiles d'en Juan Carlos i Agustina.
Dia 11, Marta Mascarò Ginard d'en Sebastian i na Paula.
Dia 17, Alexandre Lluís Reyes d'en Miquel i na M^a del Carme.
Dia 19 Irene Martínez Ferrer, d'en José Luis i Margarita.
Dia 20, Lucia Rodríguez Sánchez, d'en José i na Silvia.
Dia 23 Sebastià Fernández Rodríguez, d'en Sebastian i Josefa.
Dia 30, Laura Ostermam d'en Daniel i Elke.
Dia 30, Maria José Bonet Portillo d'en Gabriel i na Sònia.

Noces:

- Dia 1, Pedro Victoriano Aso Làzaro amb Nicole Serapio.
Dia 15, Antoni Oliver Ensenyat amb Joana Aina Flaquer Terrassa.
Dia 22, Carlos Pascua Frades amb Virginia Forteza Frayse.

Finats:

- Dia 5, Guillerme Gamundi Payeras (1.900).
Dia 8, Manuel Rodríguez Jerez (1.949).
Dia 19, José Arquellada Molina (1.939).
Dia 29, Pedro Sánchez Romero (1.921).
Dia 25, Jaume Vives Gelabert.
Dia 29 Francesc Salas Pomar.

COMUNICAT DE PREMSA E.R.C. Federació d'Illles Balears i Pitiüses.

Benvolguts companys de Capdepera i Cala Rajada.

Us anunciam que dia 2 de desembre tindrà lloc al local artanenc de Na Batlessa, a les 21 hores, l'acte d'inauguració de la secció local d'Artà d'Esquerra Republicana de Catalunya. Aquest acte comptarà amb la presència, a més de la del president local, Bartomeu Lliteres Femenies, i la del president regional, Josep Palou i Mas, del secretari del partit, Àngel Colom i Colom. En acabar l'acte, hi haurà un sopar obert a tothom amb militants i simpatitzants.

Esperam la vostra assistència, que us agraïm des d'ara.

Una cordial salutació.

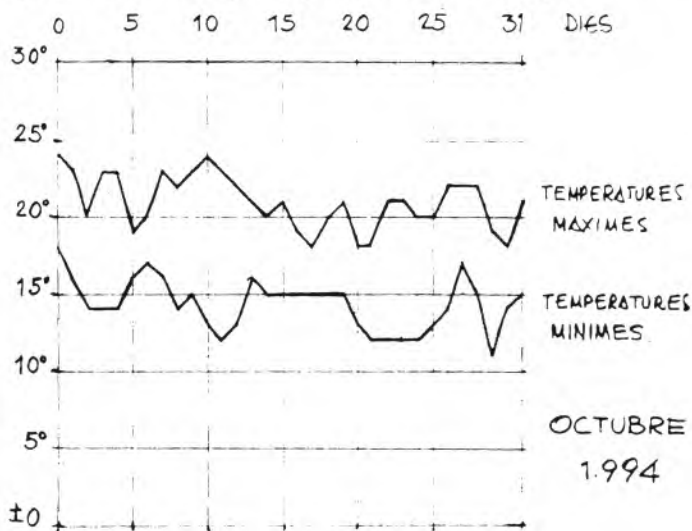
EL TEMPS, EL NOSTRE TEMPS

per Joan Espiritusanto

Des dels seus inicis ha mantingut sempre el seu nom derivat del llatí "October", conservant també el mateix número de dies. Mes dedicat a Marts, déu de la guerra. Se l'ha representat en dues escenes pròpies d'aquesta època: la sementera i la verema.

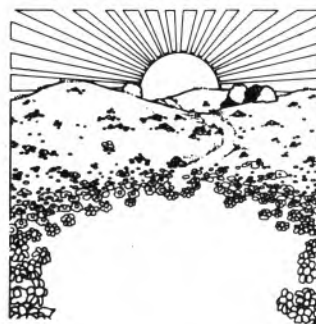
És el mes vestíbul de l'hivern, en què els dies s'escurcen fins a una hora i vint minuts, i les nits són de cada vegada més llargues i més fredes.

El mes s'ha comportat segons les seves característiques, ja que les pluges que hem tingut han estat prou copioses i abundants a tota l'illa, fent brollar una vegada més les Fonts Ufanes de Gabellí (Campanet), un espectacle impressionant que ha estat molt visitat per get de tota Mallorca. A diversos indrets ha ocasionat inundacions desastroses, com a Manacor, Sóller, Montuïri, Sineu, etc. Dins la nostra comarca, aquestes pluges varen ésser molt ben aprofitades, sense que tinguem notícia de danys.

Quinze foren els dies de pluja enregistrats, la major part d'ells entre el 9 i el 19 del mes. Repartint en desenes, direm que a la primera plogué 33 l/m², a la segona desena 139'6 l/m², i a la tercera 10 l/m², fent un total del mes de 182'6 l/m². Els dos dies amb precipitacions més fortes foren l'11, amb 55 l/m², i el 16 amb 44 l/m². Dies de pluja inapreciable n'hi hagué tres.

El vent bufà principalment de Llevant, amb una tendència cap al Xaloc.

VETLLERIES

CA NA PEPITA (II - 2ª PART)

...continuació

Joana: Vous com hem d'anar a sa Gola?

Maria: A sa Gola..., i dali amb sa Gola i amb so Munt Gros ! Ja vos ho dic, quedaré per vestir sants... voldria sebre perquè me vaig comprar aquelles bragues amb randetes.

Beleta: I ara que tenen a veure ses randetes amb so munt Gros ?

Joana: Què és lo que s'embolica, aquesta ? Que hem de jugar a penyores ?

Maria: Ho sentiü ? Ses randetes me les vaig comprar perquè quan m'assegui un poc malament es jovess me les vegin.

Beleta: I què han d'anar a veure, bon Jesús meu ? No en veuran cap, de randeta, per moltes que te'n posis, amb aquestes barballeres que tens, tan mateix et taparan tots es perfalans de ses bragues si no fas servir sa maquineta d'afaitar.

Joana: Que ho sou de beneites ! Tot vos ho han d'ensenyar, jo no vaig ni de randetes ni de maquineta, jo quan puc mostr tot lo que és necessari mostrar. No veis que ses barballeres fan encensre sa metxa ?

Maria: Tant m'és si vos ne reis com no, però si anam a fer l'Àngel a l'Agulla... jo em posaré ses bragues de ses randetes i sé cert que a qualcun li agradaran. però si me feis anar a un altre lloc no se si hi vendré.

Joana: Te'n recordes Beleta, d'aquell any damunt s'escar d'en Maia, amb en Tomeu de sa Farinera que jugàvem a l'anellet ?

Beleta: Si me'n record ? No me'n parlis que tota sa nit vaig somiar aquell ditet d'en Tomeu quan me'l passava per dins sa mà amb aquelles cossigolles que em feia.

Maria: Es colló, és que res vos basta...

Beleta: No me'n parlis. No sé per què no hi haviem de jugar cada dia amb sos jovenets que tenim.

Joana: I a devora tu Maria, qui hi estava ? En Tomeu de sa Botiga, eh... ? quan jugàvem a penyores ...

Beleta: Te'n va dir de coses a s'orella. Moltes te'n va dir, però tu mai mos ho has volgut contar.

Maria: En Tomeu ? I què vos creis ? En tomeu és com ets altres homos que tenen es nas enmig de

sa cara: gran església i poc perdons; molta façana, moltes promeses; molt bones paraules... i llavors què ? què l'heu vist més després d'aquells dos o tres diumenges després de l'Àngel ? Ssabeu si jo hagués volgut anar a veure sortir sa lluna a s'Alzinar de can Coll, un altra gall cantaria ! però quan va veure que li havia vist sa tela ...

Joana: Bé que feres, Maria, bé que feres, aquests que a ca seva tenen duros a voler i els agraden ses dones s'aprofiten des nom que tenen i les volen provar a totes.

Beleta: Si; però n'hi ha qualcun que tant tria i tant tria que llavonces s'aferra a sa cama d'es banc.

Maria: I qualcun que es mereix que llavonces sa dona li posi unes banyes que paresqui un cervol i que no pugui passar p'es portal.

Joana: Ai... ! no me'n parreu, jo hagués consentit anar- hi amb ell a s'Alzinar i allà on m'hagués dit, perquè és tan guapo en Tomeu... Ell no ha de menester es doblers per fer gana, amb aquell cos que te... quan un homo d'aquests s'atraca a mi, em pega un tremolor...

Joana: Escolta, tu lo que ets és una figa flor, i si no estas un poc alerta et fotran un bombet.

Beleta: Però en Tomeu té uns ulls...

Joana: i altres coses que no són ulls.

No veus que na Maria l'ha deixat anar per impossible, que només volia aprofitar-se'n i posar-li es ciri enmig de ses cames i, quan l'hauria tombada un parell de vegades, hauria fet lo que ha fet amb ses altres, tocar el dos i "si te he visto no me acuerdo"

Maria: A mi no em molestava que en Tomeu tengués ses mans lleugeres, no, això no em molestava, al revés, m'agradava, però quan li parlava si un dia vendria a ca nostra a xerrar amb mon pare ell no anava de res...

Beleta: Idò en Tomeu va esser com es que jo vaig aplegar es mateix dia de l'Àngel.

Joana: Ai, si... que a tu i en Toni de sa Teulera no hi havia manera de trobar-vos havieu perdut sa noció d'es temps, com que vos amàgareu...

Maria: A mi aquell dia, amb ses promeses que em feia en Tomeu, es terredet de s'Escar em pareixia es cos de son Jaumell, no tenia ulls més que per a ell.

Beleta: Idò ma mare i ta mare s'ho miraven d'un troç lluny, estaven totes contentes, orgulloses, alabades quan veien que noltros dues estàvem embadalides amb en tomeu i en Tolo, i que mos xerraven de petites a s'orella.

Joana: Sí, segurament aquell dia ses dues velles nostres ja mos veien damunt l'altar posant-mos ets anells i es capellà donant sa bendició. Però d'aquesta ni anells ni en Biel Escolà va obrir ses portes d'enmig de pinta en ample ni en Miquel Coix va tocar sa música d'es casar.

Maria: És que aquell dia de l'Àngel pareixia que tot anava de veres amb lo que em deia en Tomeu i ses cosigolles que em feia. Que de coses que em va prometre aquell dia en Tomeu...

Beleta: Endemés no haguessin estat ses primeres al.lotes que aquest dia lligam de veres, sabeu que n'hi ha de dones en es poble que va esser es del Àngel es dia que aplegaren s'homo que ara tenen.

Maria: Idò, a noltros aquest dia no mos tocà sa loteria.

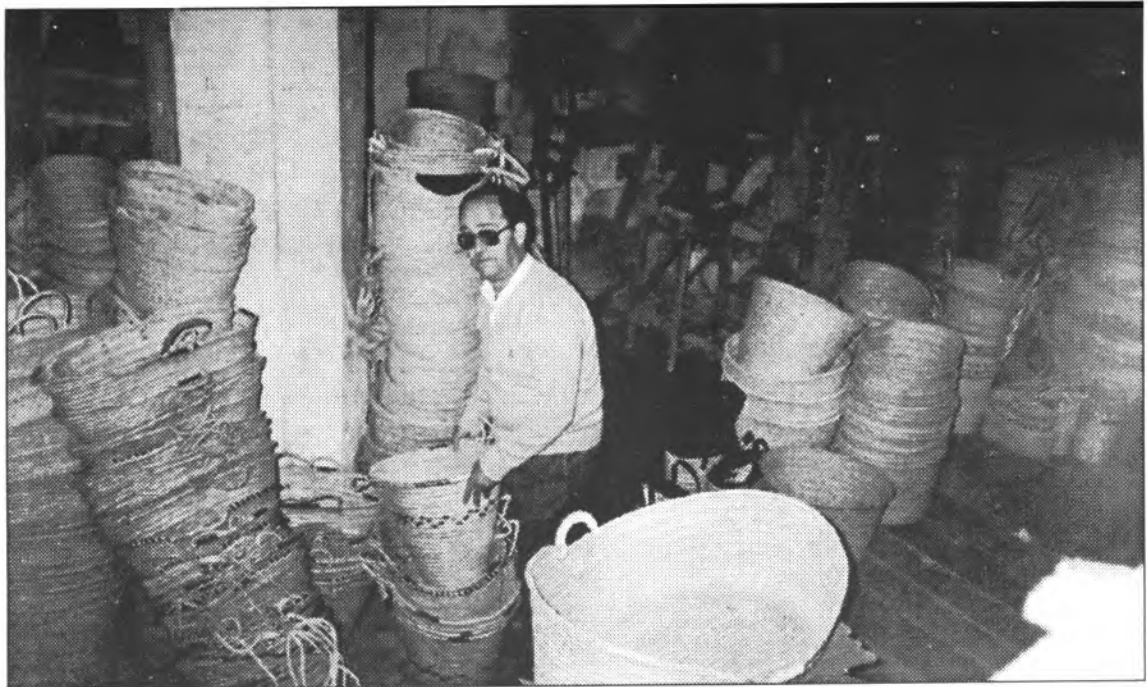
Joana: No punyetes, a voltros només vos tocà es "reintegro".

Maria: Per això a mi no me tornareu parlar d'anar a s'Escar d'en Maia, no me'n torneu a parlar que jo no hi he perdut res, de llavonces ençà no hi he tornat ni hi pens tornar.

Beleta: I jo tampoc, per això enguany me feia gola anar a sa Gola.

Després d'haver vetlat un parell de vegades a ca madò Pepita es més vells decidiren aquell any anar a fer l'Àngel a Cala Agulla i que en Pep Mecu fos es més dematiner de partir amb so carro carregat de trastos i anàs a guardar lloc damunt es putxet d'es Pins de ses Vegues i així, des d'allà dalt, ho veuriem tot sense moure's.

Sebastià Ferer "Es Maletèr"

EXCLAMACIONS ! IMPRECACIONS ! INTERJECCIONS !

SI !

PERÒ EN LA NOSTRA LLENGUA

VATUA - D'ELL !

Campanya de Normalització Lingüística d'Improperis

Les coves i el Cap Vermell

Deu haver-hi molt poca gent d'aquest racó de la illa que no hagi visitat, al manco un pic, les coves, per tant no ompliré fulls per ressaltar la seva grandesa i bellesa, sinó que resumiré el que sempre havia estat en darrer de saber.

Per treure el gat des sac, vaig parlar amb Fernando Garau, renét, nét i fill de guies encarregats de les coves, guia ell també amb quaranta anys de servei i pare d'un guia; també vaig parlar amb Climent Garau, germà seu, que en fou també guia encarregat. A ambdós els vull donar les gràcies per l'atenció i la informació rebuda.

Se diu que les coves, en temps primitiu foren habitades, pels ossos de persones i animals que hi trobaren els primers guies, però el primer del qual es té referència que hi va entrar i les va explorar parcialment fou don Joan Garau i Serra devers l'any 1808. Aquest senyor era aleshores capellà de l'església del Castell de Capdepera, era caçador i abans d'entrar-hi va pegar quatre trets per espantar les rates penades que en gran

nombre hi havia. Sis anys abans, l'entrada de les coves havia estat llogada per a la caça de coloms, això vol dir que n'hi havia a balquena.

Capdepera va pertànyer al poble d'Artà fins l'any 1856, i com el propietari de les coves era artanenc les hi va posar el nom de Coves d'Artà, també anomenades Coves de S'Ermita.

El Sr. Garau i Serra morí el 1822.

El primer any que es visitaren les coves amb guia fou el 1830, i el primer guia, repadrí dels entrevistats, nomia Joan Garau, era nebot del capellà abans esmentat i feia cobrar la visita.

Com no hi havia carretera adesada per anar a les coves, ni tan sols per arribar a la platja que els artanencs anomenaven Sa Torre i els gabellins Sa Gola. Els visitants passaven per Artà a recollir el guia, després devallaven fins a les cases de n'Anyana, avui enderrocades, i hi deixaven el bestiar. Després baixaven per una escaleta, i agafant una barqueta que tenien a posta, recorrien a rem el llarg de l'estany fins arribar a la platja. Llavors agafaven un caminó, el mateix que

Platja de Canyamel el 1928. Al fons la casa dels guies i els pins de Ses Vegues. Foto de Climent Garau

hem conegut fins fa pocs anys i que passava per l'Hotel Coves i s'enfilava per amunt fins arribar a les coves. Els que hem passat per aquest caminó sabem bé la bellesa incomparable de la costa, sabem també on morí negat en Climent Garau Alzina (melindro), padrí de Climent i Fernando, i també on s'embarcador del rei, que és allà on va embarcar Alfons XIII quan va visitar les coves als disset anys.

Les coves foren descobertes en dues vegades, la segona va ser l'any 1860, on es baixava per una escala de corda de vuitanta pams, però fins l'any 1874 no fou visitada. L'any 1883 el científic Eduard Alfred Martel les va explorar totalment.

L'any 1929 passà de guia i encarregat Julià Garau, pare dels meus confidents. El mateix any es va construir la carretera que actualment va a les coves i es va dotar també de llum elèctrica amb un motor de tres c.v. que guarden com a record. Abans el sistema d'enllumenat no era més que un llum de carbur o petroli que portaven els mateixos guies i que cobraven als visitants segons la llum que els demanaven, a més llum, més doblers. Mai entraren, com creu molta gent, amb torxes o faies.

La negror de les parets es deu a la humitat i no al foc. També es feia cobrar entrada, que segons Fernando, el primer bitllet que ell va vendre valia tres pessetes per cinc persones.

On avui dia està situat l'Hotel Coves hi va haver la primera casa de guies, que a més de fer de guies també anaven a pescar, i com dins la família no faltaven bons cuiners ni cuineres eren molt anomenats els plats que oferien als vianants; també feien excursions en barca: al Cap Vermell, Cala Rajada, Cala Bona i Porto Cristo; encara que sembli mentida en Climent va néixer a dita caseta.

Des que les coves van ser descobertes han estat visitades per moltes personalitats il·lustres, entre elles: Julio Verne, Víctor Hugo, Alejandro Dumas, Menéndez i Pelayo, Isaac Albéniz, Santiago Russiñol, Antoni Maura, Alfons XIII, i també el poeta mallorquí Miquel Costa i Llobera, que hi perpetuà així aquests versos expressats en la saviesa en que les coves parlen al visitant:

*Per un batec de l'ànsia
en que ton cor expira
dàriem les centúries
de calma que tenim*

També jo vull deixar constància del que pen respecte a les coves:

*A aquest lloc roman forjada
l'obra del millor arquitecte
sense cap crull ni defecte
pels segles alimentada.*

Si molta gent ha visitat les coves, menys n'hi ha haguda que ha tingut ocasió de veure tota la bellesa i majestuositat del Cap Vermell, ja que és necessari anar-hi per la mar. Dit cap comprèn al llarg de quatre o cinc-cents metres els llocs anomenats: Cap Vermell, na Coca, Cova des tabac, i finalitza amb l'entrada de les coves; és hàbitat del corb marí, la gavina i els coloms salvatges o marins, i a l'aspror de la seva esquerpa arrela el fonoll marí, més amunt té un rotlo de figueres de moro, se suposa nascudes dels excrements de les gavines.

He volgut associar Coves i Cap Vermell perquè les parets d'aquest cap semblen ser el suport de la voltad'aquestes, jo diria la tapadora, i el puig de sa Talaia Vella.

Amb aquesta glosa vull retre homenatge als qui han col·laborat durant anys en la redacció d'aquesta revista, tasca crec a vegades difícil i no valorat el que costa dur-la endavant.

*El Cap Vermell
Desde la mola imponent i gegantina
encès encara l'estel darrer
estén les ales i en vol planer
cap a l'espai se llança la gavina.*

*L'altiu penyal nuvi de les albaides
de nit i dia vigila qual farer
les naus que passen solcant el sementer
plec d'aventures i sopegades.*

*El temps no avança, per l'escultural figura
alta i esvelta, digne d'alabança
i té més de deïtat la semblança
que de roca immensa la motllura.*

*A son rònica esquerpa, la vermellor perdura
i s'apropa amb lo cel la roca pura
besant la boires i nuvolades
i al fonal bramulant reculen les onades
en son pedreny la furor del mar atura.*

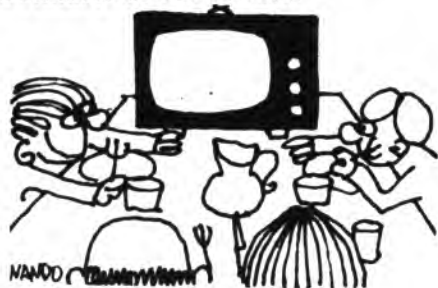
————— Miquel Lliteres "Catoi"

BATEC

Totes les televisions disposen d'un programa del tipus "reality-show", com ara s'anomena, en el qual es treuen a la llum pública tota casta de misèries humanes. Maltractaments, problemes sentimentals, amors i desamors, històries plenes d'odi mesclades amb crides a la solidaritat, es donen la mà a un plató televisiu. Tot un món que abans pertanyia a l'àmbit personal o familiar, ara s'escampa als quatre vents. I ja no es tracta de desvetllar les intimitats de gent més o manco pública (el xafardeig sempre ha existit) sinó de fer popular el ciutadà anònim, això sí, a canvi de mostrar la seva tragèdia o peculiaritat personal als demés. I sembla que aquesta mena de teràpia televisiva té èxit. Curiosament, el públic recolza aquests programes, que han arribat a ocupar nivells de primer ordre en el "rànkig" d'audiència.

Malgrat esser censurats pels crítics televisius o per molt que el simple sentit comú no els aconselli, tenen una colla de fidels seguidors que després traslladen les vivències al carrer, essent focus de nous comentaris a bars, llocs de feina, etc. Ja s'han provat varies fórmules: el testimoni directe, la tertúlia, el judici, el reportatge o el confrontament, però totes, en el fons, tenen un denominador comú: el plaer de furgar en el dolor d'altri.

I per arrodonir la programació -a més dels inevitables concursos, no ja premiant l'intel·lecte sinó la bestiesa i la vulgaritat- no manquen el programets de càmera oculta, en els quals es provoquen situacions més que compromeses, ridícules. Tot un exemple de mal gust. Fa uns anys, amb l'aparició de les TV privades tothom esperava una multiplicació de les ofertes audiovisuals. Avui, qui més qui manco està decebut del mimetisme que fan unes de les altres i la manca de criteris formatius, educatius o sanament lúdics en la programació. La lluita per l'audiència ha sacrificat la qualitat. No es estrany que algunes d'aquests canals de TV es trobin en situació de bancarrota.

COCETES

“(La llengua catalana) ha d'esser present en els diversos àmbits d'ús oficial de l'administració, dels mitjans de comunicació de masses, de l'escola i de la vida social en general”.

“El Govern ha d'adoptar les disposicions necessàries encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final del període d'escolaritat obligatòria”.

“No es podrà expedir el títol de Graduat Escolar als alumnes que, havent començat l'E.G.B. després de l'entrada en vigor de la Llei, no acreditin un coneixement suficient, oral i escrit, dels dos idiomes oficials”.

“El Govern de la Comunitat Autònoma, a fi de fer el dret a l'ensenyament en llengua catalana, ha d'establir els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal d'aquest idioma com a vehicle usual en l'àmbit de l'ensenyament en tots els centres docents”.

Tots aquest són paràgrafs de la nostra malmesa Llei de Normalització lingüística. Mentre, els castellanoparlants sense poder utilitzar normalment i correctament el català, i el Govern segueix sense establir els mitjans necessaris per fer del català el vehicle usual en l'àmbit de l'ensenyament. Altrament, el Govern Balear, a través de la Conselleria d'Educació, ha promulgat un decret que permet l'ensenyament en castellà -exclusivament en castellà- en aquells centres que així ho vulguin.

I dit això, aixec la meua mà amb els dits polze, índex, anular i petit completament aplegats, i el d'enmig dret com un fus, tot pensant que amb protectors d'aquesta mena la nostra llengua no necessita enemics.

Pixatinters

EL RESPECTE NO ES MIRA PEL TÍTOL

En certes esferes de la vida social ha caigut moltes barreres; aquest és el cas dels títols i tractament de les persones. Avui, per exemple, als mitjans de comunicació s'han suprimit els Dons i els Excel·lentíssims, Il·lustríssims i altres superlatus que precedien al nom de la persona. Així, al president del govern se l'anomena simplement Felipe González, i al bisbe, Teodor Úbeda. El Don ha quedat pràcticament només per al Rei. Potser tot això ens iguali una mica més, encara que en el fons continua havent-hi profundes diferències.

És curiós veure com el tractament varia -sobretot en el poble- segons l'edat de les persones. A mi em fa gràcia que els adults em tractin de tu, els seus pares de vos i els seus padrins de vostè. És un fet que puc constatar cada dia. Els nins no tenen cap tipus de barrera social i, per tant, igualen tothom en el tractament; per a ells tots són TU. Els seus pares, amb vint-i-cinc o trenta anys, foren educats encara en allò que s'anomenava el respecte als majors i molts d'ells continuen emprant el vos. Els padrins, pels qui compten les categories, estudis i posició social, mantenen el vostè per a certes persones.

El que importa, però, és que sigui quin sigui el tractament social que es dona, es respecti la persona en la seva dignitat i se la valori independentment de la seva edat, càrrec o béns materials. En aquest sentit els infants que actuen sense cap casta de prejudicis ens donen més de dues lliçons.

Andreu Genovart Orell

CAP VERMELL PROPOSA I L'AJUNTAMENT DISPOSA

Els wàters de la plaça dels Pins, situats vora l'oficina d'informació turística, es troben des de fa molt de temps fora de servei, haguent-se tapiat amb blocs. Essent els únics que amb caràcter públic hi ha en tot el municipi -si exceptuam el bosc, la garriga i els dels bars- resten tancats "fort i no et moguis". I la mesura de tancar-los fou encertada davant el pèssim aspecte que oferien i la pudor que entabanava els passejants: feien oi!

Però, no hagués estat millor cercar una solució menys dràstica? Podrien haver provat altres sistemes: per exemple, fer-los nets de tant en tant, o bé posar en pràctica un mètode ja usat de temps enrere en altres llocs (Palma per exemple), pagant una mòdica quantitat per a usar-los. Aquest darrer sistema permetria una autofinanciació, cosa que possibilitaria tenir un encarregat de la neteja o la instal·lació d'un aparell d'autodesinfecció. A més, com que l'accés es fa desbloquejant la porta amb una moneda, això ja evita la temptació d'anar-hi a fer porqueries.

Convidant a l'Ajuntament perquè es replantegi obrir de bell nou aquests serveis, garantint la seva salubritat. Realment són necessaris a un lloc per on passa tanta gent, evitant haver de recórrer al bar del cantó en cas d'emergència.

EN COS DE CAMISA

Forma part de la idea del món dels occidentals el convenciment de que la nostra civilització és la més pulcra i higiènica de totes; no de bades la nateja s'ha convertit en una branca de l'indústria moderna. És aquesta "idea" compartida pels altres? Pels altres d'aquí a cent anys? És interessant comparar l'idea que els membres d'una societat tenen de si mateixos amb com els veuen des de fora. Per cert, pertanyem a la civilització que més a embrutat i enmetzinat el planeta fins arribar a límits crítics per a la supervivència.

Informe residència "Joan Riera Cavaller"

La comissió d'Acció Social i Sanitat del Consell Insular de Mallorca ha realitzat un informe, relatiu a les possibilitats de transformació de la residència Joan Riera Cavaller de Cala Rajada en residència per a la tercera edat.

Després de les consideracions prèvies, consistents en fer un comentari al tipus de població del nostre municipi, a la demanda d'assistència de les persones majors, a la necessitat a la Part Forana de places de residència i els costos, el Servei d'Acció Social del CIM conclou:

1.- La decisió d'obrir una residència a la Part Forana necessita d'estudis específics que contrastin les necessitats reals amb els costos i la planificació general de la matèria a l'illa. Abans del començament de l'any 1995 no es comptarà amb aquests estudis ni amb la planificació del Govern, a partir del pla gerontològic.

2.- Aquest pla haurà de contemplar la territorialització de les places de residència i per tant la distribució i equilibrament de recursos comarcals.

3.- El que s'aconsella a distints àmbits de planificació de recursos per a gent gran és:

a. Promoure la diversificació dels recursos, a fi d'adaptar-los millor a les distintes necessitats de les persones majors (per a vàlides, depenents, aïllades, etc.) potenciant programes per a evitar l'aïllament, programes de suport als familiars cuidadors, centres de dia, servei d'ajuda a domicili, etc.

b. Pel que fa les residències, procurar que siguin centres oberts i ben integrats al seu medi social.

c. Procurar que les persones majors vàlides no tenguin com a recurs exclusiu l'ingrés a una residència.

4.- Una decisió com la de crear una residència, amb l'impacte econòmic, social i de gestió que representa, s'ha de fer des de criteris de no precipitació i de planificació general, confirmant si les necessitats reals detectades es resolen de la manera més satisfactòria amb un recurs residencial o si és possible que altres tipus de recursos resultin més adequats a les necessitats i, fins i tot, siguin més eficaços i eficients.

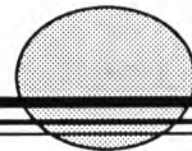
En conclusió, per totes les raons exposades, NO aconsellem la creació en el moment actual d'una residència a Cala Rajada.

22 de setembre de 1994

Cap del Servei d'Acció Social del CIM

E S P O R T S

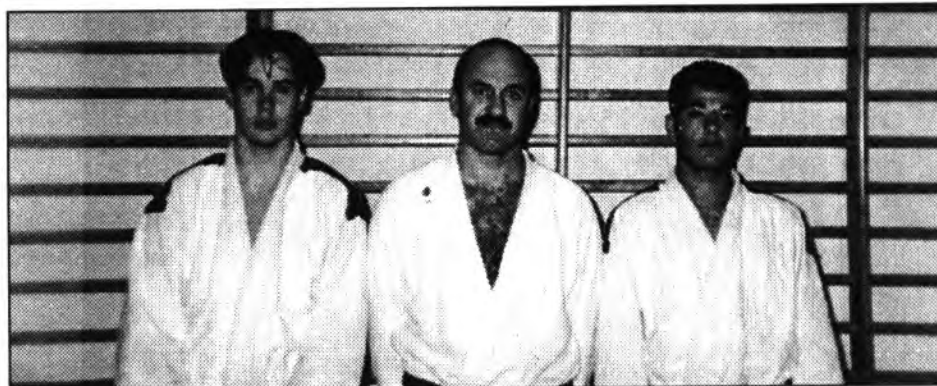

JUDO.

El club de judo Renshinkan aconseguix la millor classificació del Campionat de Balears Sub-19, en obtenir dos primers llocs, tres segons i dos tercers.

El passat dissabte dia 15 d'octubre es dugué a terme el primer encontre de judo després dels tres mesos d'inactivitat federativa en el camp de la competició. Aquest primer campionat posava en joc la categoria juvenil masculina, coneguda com Sub-19, a més d'un rànking per a formar la selecció balear que en prest es desplaçarà a Tenerife per a representar-nos en el Campionat d'Espanya per autonomies.

L'equip Sub-19 Reshinkan estigué format per Sebastià Gomila, Guillem Riera, Jeroni Sancho, Onofre Pastor, Santi Espiritusanto, Antoni Plaza i Francesc M. Sánchez. D'entre tots hem de destacar la brillant actuació de Santi i Antoni, que demostraren trobar-se en un gran moment

tant físic com tècnic, després de vèncer a tots els seus rivals per la màxima puntuació. Un altre esportista a tenir en compte fou Guillem, que guanyà tots els seus combats amb autoritat i de forma prou espectacular, disputant la final contra el sub-campió d'Espanya, Tomàs Machado. Aquest combat acabà en empat, però els àrbitres es decidiren per Tomàs.

La classificació quedà així:

Primers: Santi Espiritusanto i Antoni Plaza

Segons: Guillem Riera, Onofre Pastor i Sebastià Gomila

Tercers: Francesc M. Sánchez i Jeroni Sancho

Definitivament, un bon començament de temporada per a aquest club del Llevant.

CEJR

Futbol

El començament de lliga de l'Escolar, a Primera Regional, ha estat si més no il·lusonant. Fins a l'hora d'escriure aquestes línies, l'equip sols ha perdut un partit, es troba quart a la classificació i sembla un seriós aspirant, aquest any sí, a pujar a Preferent.

S'han repescat alguns jugadors com Pedro Alejandro, Tolo Riutort i Pedro Pascual, a més de realitzar-se alguns fitxatges procedents d'altres equips. Amb tot això, més el planter de la temporada anterior, el nou entrenador, el conegut Bibiloni, sembla comptar amb brins suficients per enllestir un bon campionat.

Amb tot, alguns altres equips, com el Casa Miss i Ferriolense, també han partit molt forts i no serà fàcil desbancar-los. El que cal, és que l'afició, que a poc a poc torna comparèixer p'Es Figueras, recolzi l'Escolar i empenyi l'equip fins al cap de dalt de la classificació.

Endevinalla

"En el campo me crié, cubierta de verdes lazos y la que llora por mí es la que me hace pedazos"

(La solució a la pàgina 4)

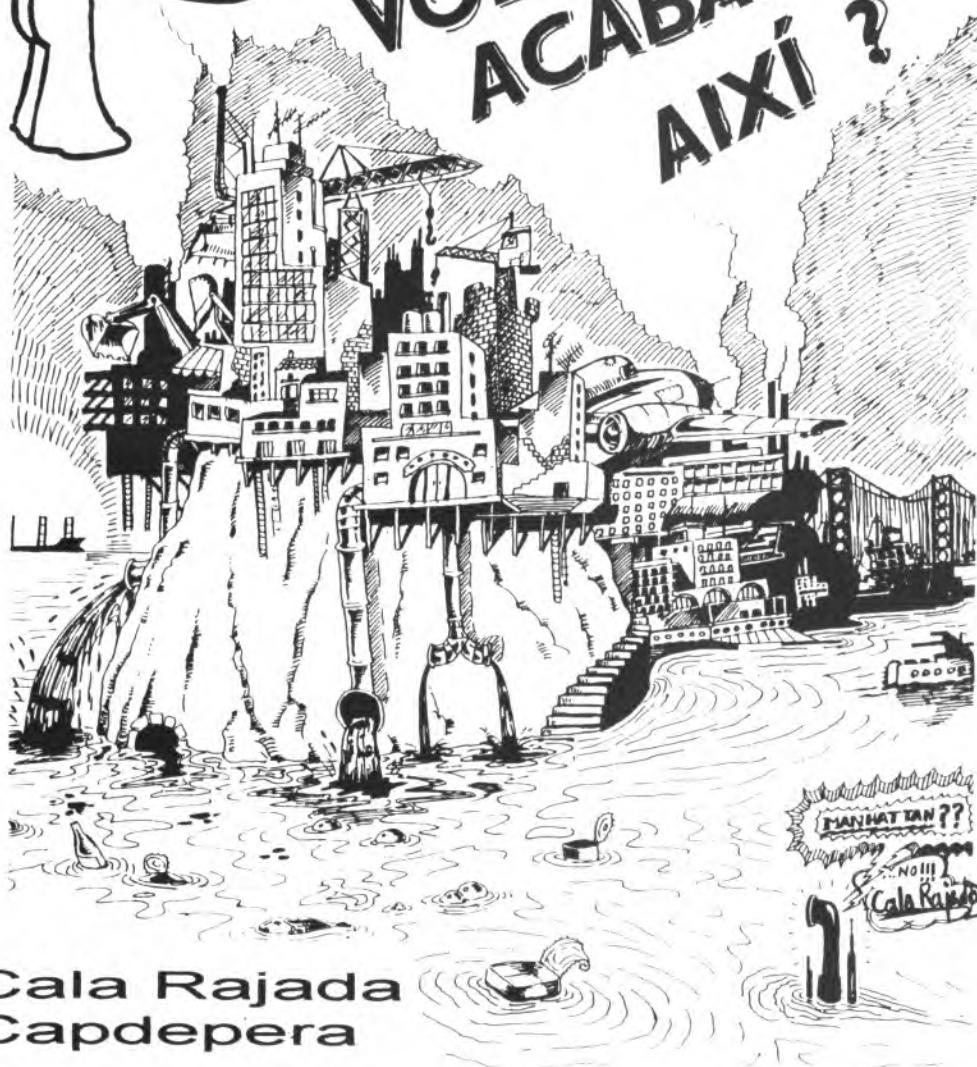
JUDO

En Santi Espiritusanto aconseguí el passat 22 d'octubre, el Campionat de Balears Sub-19. Tingué una excel·lent actuació, derrotant els seus contrincants amb la màxima puntuació. Per tal motiu fou seleccionat per acudir, junt amb els altres seleccionats, al Campionat d'Espanya, a Castelldefels, on hi eren presents les comunitats de Catalunya, València, Múrcia i Balears.

La selecció balear no va tenir uns bons resultats, entre ells el propi Santi, ja que pocs pogueren passar la primera ronda. La millor preparació dels peninsulars va decantar la balança cap als representants de Catalunya i València, els quals coparen els primers llocs i, per tant, la classificació per a la final de Madrid. En Santi fou eliminat en el seu combat contra el campió de Catalunya, que li marcà dos wasaris.

el planeta
**VOLEM
ACABAR
AIXÍ ?**

**Cala Rajada
Capdepera**

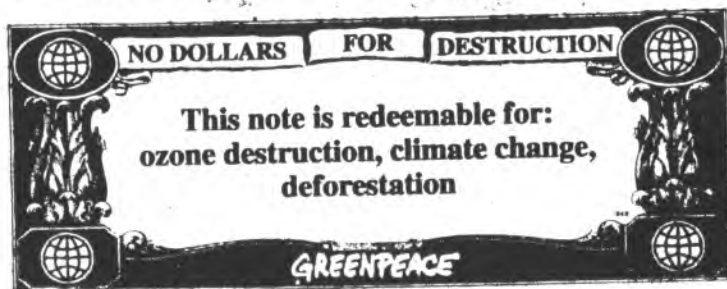
Sense cap dubte, aquest cartell ecologista editat pel GOB de Formentera devers l'any 84, resulta molt agressiu i una mica catastrofista, avui en dia. Els ajuntaments, afortunadament, han creat i desenvolupat unes normes més o manco restrictives amb la finalitat d'organitzar el seu creixement urbanístic: són les anomenades normes subsidiàries (NNSS).

Ara, les NNSS de Capdepera s'estan revisant, i les modificacions poden esser aprovades aquesta mateixa legislatura. No hi és de més una reflexió sobre el creixement, sobre l'ocupació del sol, sobre la necessitat de conservar la natura i el paisatge del nostre municipi.

Som un municipi, turísticament, desenvolupat i necessitam millorar la nostra imatge, tenir cura dels recursos i millorar les infraestructures, la qual cosa no vol dir créixer i créixer. El turisme, més que no altres, hauria d'esser una indústria respectuosa amb el medi ambient.

Per unes Normes Subsidiàries restrictives Prou urbanitzacions al nostre municipi

La reunió del Fons Monetari Internacional i del Banc Mundial, celebrada a Madrid, es tancà amb un colofó polèmic: per créixer i mantenir la recuperació econòmica cal reformar el mercat laboral, flexibilitzant-lo, abaratir els acomiadaments i reduir les prestacions socials. Però, aquesta reunió serà recordada molt especialment per una altra cosa, l'acció d'una parella ecologista de Greenpeace que, causant una pluja de dòlars falsos amb l'anagrama "WorldBankestein", posà en entredit -per no dir en ridícul- a la policia espanyola i les mesures de seguretat adoptades entorn a la sala on representants de tot el món s'havien reunit en presència del Rei Joan Carles I. L'acció de Greenpeace recordà als reunits la nefasta política econòmica auspiciada pel Banc Mundial i l'FMI, origen de nombrosos conflictes socials i ecològics.

D'en temps primer....

una ullada cap enrera, per recordar a la nostra gent .

El protagonista indiscutible de la fotografia és el Chevrolet PM 5524,
al que estan fent una reparació al taller de ca'n Cirera,
del carrer d'es Corral de Capdepera.

El propietari del cotxe era en Jeroni Jeroniet, que és el que està aguantant amb el
braç la camiona per si de cas el cric fa figa. El seu ofici era el de ferrer i ,més tard,
fundà el taller de bicicletes i motos de la costa d'en Capet: avui regentat pel seu fill,
també Jeroni Jeroniet, que per cert s'assembla al seu pare
com una gota d'aigua a una altra.

Recolzat i amb el pedaç de les morques a les mans, en Pep Cirera, propietari de la
ferreria i home d'idees modernes: va esser el qui muntà el taller de la Central a Cala
Rajada, amb fàbrica de gel, fusteria, ferreria, taller mecànic amb el primer torn que
hi hagué al poble, i fàbrica de llum. Tot plegat a l'illa avui coneguda com el
Mallorquí.

El qui ens mira des de davant és l'amo en Miquel Porret, que va dur molts d'anys el
bar de La Palmera, pare d'en Joan de La Palmera.

Del qui està assegut sobre el capó, tot rialler, ningú ens n'ha sabut donar noves.
L'al.lotot dret damunt el parafang és en Miquel Massot, que exercí tota la seva vida
de ferrer i més tard s'encarregà de l'utilatge del C. D. Escolar.

Una aferrissada discussió entre especialistes no arribà a cap acord pel que fa a la
data de la foto. Nosaltres, que no férem ni sortim a la fotografia i que no volem
encloure'ns els dits, donam per bo que el Chevrolet
es dugué a reparar a la ferreria de ca'n Cirera entre finals de la dictadura d'en Primo
i principis de la República.